

**A SURVEY OF SYMPTOM EXPERIENCE, SYMPTOM
MANAGEMENT, AND SYMPTOM MANAGEMENT OUTCOMES
IN PERSONS LIVING WITH BREAST CANCER IN THE
CENTRAL PART OF THAILAND**

BUSAKORN SANGKAEW

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF NURSING SCIENCE
(ADULT NURSING)**

FACULTY OF GRADUATE STUDIES

MAHIDOL UNIVERSITY

2006

ISBN 974-04-7860-3

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การสำรวจประสบการณ์อาการที่พบบ่อย การจัดการอาการ และผลลัพธ์ของการจัดการอาการในผู้ที่
เป็นมะเร็งเต้านมที่มีถิ่นพำนักในภาคกลางของประเทศไทย (A SURVEY OF SYMPTOM
EXPERIENCE, SYMPTOM MANAGEMENT, AND SYMPTOM MANAGEMENT
OUTCOMES IN PERSONS LIVING WITH BREAST CANCER IN THE CENTRAL
PART OF THAILAND)

บุษกร แสงแก้ว 4536552 RAAN/M

พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : อรสา พันธุ์ภักดี, พย.ค.(พยาบาลศาสตร์), ชีราภรณ์ จันทร์ดา,
ปร.ค.(พยาบาลศาสตร์)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสบการณ์อาการที่พบบ่อย ร่วมกับการศึกษาประสบการณ์การจัดการกับอาการ
และผลลัพธ์การจัดการกับอาการของผู้ที่เป็นมะเร็งเต้านม โดยศึกษาจากผู้ที่เป็นมะเร็งเต้านม ที่มารับบริการในโรงพยาบาลราชวิถี
ศูนย์มะเร็งลพบุรี และศูนย์หาวชิราลงกรณ์ รัชบุรี เลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด มีผู้เข้าร่วมงานวิจัย 130
คน อายุระหว่าง 30-77 ปี มีถิ่นพำนักในภาคกลางของประเทศไทย ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 4 เดือน (ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2548 ถึง
เดือนมีนาคม 2549) เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่เป็นมะเร็ง แบบสอบถามอาการของผู้ที่
เป็นมะเร็ง และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการอาการของผู้ที่เป็นมะเร็ง สร้างขึ้นโดย อภิรดี ลดาวัลย์ และคณะ(2547) ตามกรอบ
แนวคิดการจัดการกับอาการของดอดด์และคณะ (Dodd et al.,2001) สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามอาการ
เกี่ยวกับความถี่และความรุนแรงของอาการเท่ากับ .87 และ .90 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย

ผลการวิจัยพบว่า อาการที่เกิดขึ้นบ่อยตามการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่าง 5 อันดับแรก ได้แก่ ผอมว่อง ประจำเดือนผิดปกติ ซาตาม
ปลายมือปลายเท้า ปวด และมีอาการริมฝีปากและคอแห้ง อาการผอมว่องเป็นอาการที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่า มีความรุนแรงมากที่สุด ส่วน
อาการประจำเดือนผิดปกติ ซาตามปลายมือปลายเท้า ปวด และมีอาการริมฝีปากและคอแห้งนั้น กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่า อยู่ในระดับ
ต่ำถึงปานกลาง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่า อาการเบื่ออาหาร อ่อนเพลีย วิตกกังวล นอนไม่หลับ อารมณ์เสียและอาการซาตาม
ปลายมือปลายเท้า เป็นอาการที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ว่าเป็นอาการที่มีความรุนแรงรองจากอาการผอมว่อง เมื่อผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างจัด
อันดับอาการที่รบกวนชีวิตประจำวันที่สุด 5 อันดับแรก พบว่า อาการปวด เป็นอาการที่รบกวนชีวิตประจำวันอันดับแรก รองลงมา
ได้แก่ อาการอ่อนเพลีย เวียนศีรษะ ผอมว่อง คลื่นไส้และวิตกกังวล กลุ่มตัวอย่างจัดการกับอาการโดยใช้วิธีการผ่อนคลายมากที่สุด(99.2%)
รองลงมาได้แก่ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมรับประทาน (94.6%) ปรับอารมณ์และความรู้สึก (94.6%) ปรึกษาแผนปัจจุบัน (90.7)
ปรับเปลี่ยนสภาพลักษณะ (63.1%) ปรึกษาแผนโบราณ (33.8%) นวด (29.2%) และใช้ผ้ายืดพันแขน (6.9%) กลุ่มตัวอย่างเลือก
วิธีการจัดการกับอาการของโรคมะเร็ง โดยให้เหตุผลว่าทำแล้วรู้สึกสบายใจขึ้นและไม่คิดมาก และเมื่อเกิดอาการกลุ่มตัวอย่างทำการ
บรรเทาอาการด้วยวิธีดังกล่าวด้วยตนเองและญาติช่วยขณะอยู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้ในการจัดการจากแพทย์ พยาบาลและจาก
เอกสาร สื่อต่างๆ จากญาติและเพื่อน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลในการเลือกใช้วิธีการดังกล่าวเนื่องจากทำแล้วอาการดีขึ้น

ผลการศึกษาคาดว่าจะจะเป็นแนวทางให้กับพยาบาลเข้าใจประสบการณ์อาการของผู้ที่เป็นมะเร็งเต้านมและสามารถใช้เป็น
แนวทาง ในการวางแผนการดูแลเพื่อจัดการกับอาการในผู้ที่ เป็นมะเร็งต่อไป

A SURVEY OF SYMPTOM EXPERIENCE, SYMPTOM MANAGEMENT, AND SYMPTOM MANAGEMENT OUTCOMES IN PERSONS LIVING WITH BREAST CANCER IN THE CENTRAL PART OF THAILAND

BUSAKORN SANGKAEW 4536552 RAAN/M

M.N.S. (ADULT NURSING)

THESIS ADVISORS: ORASA PUNPUKDEE, DNS., TIRAPORN JUNDA, Ph.D. (Nursing)

ABSTRACT

The purposes of this study were to describe the symptom experience, symptom management strategies, and symptom management outcome in persons with breast cancer, and to explore their management strategies. The sample of the study comprised 130 persons with breast cancer who were between 30 to 77 years of age. The sample was recruited by means of purposive sampling from Ramathibodi Hospital, Mahavajiralongkorn Cancer Center and Lopburi Cancer Center in the central region of Thailand. Data collection took place from November 2005 to March 2006. Data were collected using a set of questionnaires which included a patients' profile form, a symptom experience assessment form, and a symptom management strategies assessment form. These questionnaires were developed by Aphiradee Ladawan et al. (2004) based on the Symptom Management Model of Dodd et al. (2001). The symptom experience assessment form was tested for reliability with 30 participants who shared similar characteristics with the participants of the main study. Cronbach's Alpha Correlation Coefficient for frequency and severity of symptoms were .87 and .90, respectively. Descriptive statistics were used in data analysis.

The findings of the present study revealed that the symptoms that most frequently occurred, as perceived by the sample, were alopecia, abnormal menstruation, numbness, pain, and dry mouth and throat. The participants perceived that alopecia was the most severe symptom, whereas abnormal menstruation, numbness, pain, and dry mouth and throat were perceived by the participants as mild to moderate. The other symptoms that the participants perceived as severe included anorexia, fatigue, anxiety, numbness, alteration in sleep pattern, and moodiness. As regards the symptoms that interfered with their daily life, pain ranked first, followed by fatigue, dizziness, alopecia, nausea, and anxiety.

In addition, the symptom management strategies that the participants used were relaxation (99.2%), modification of food and fluid intake (94.6%), alteration of emotion (94.6%), use of modern medication (90.7%), changing of self-image (63.1%), use of herbal or folk medicines (33.8%), massage (29.2%), and use of an arm bandage (6.9%). Most participants felt that these strategies were helpful in helping them feel better and temporarily forgetting their problems. Also, they had nurses, doctors, documents, a variety of media, family members, and relatives as their resources for symptom management. Finally, when the participants experienced the symptoms at home, they used these strategies to manage their symptoms by themselves or with the assistance of their family members or relatives, and they perceived that the outcome of their symptom management was the relief of their symptoms.

The findings of the study could be used as a guideline for nurses to develop a better understanding of symptom experiences of persons with breast cancer as well as to plan for nursing care to help persons with breast cancer more effectively manage their symptoms to ensure a better quality of life.

KEY WORDS: SYMPTOM EXPERIENCE/ SYMPTOM MANAGEMENT/ SYMPTOM MANGEMENT OUTCOMES/ BREAST CANCER

117 P. ISBN 974-04-7860-3